

JAK PORUSZAĆ TEMATYKĘ MIGRACYJNĄ NA ZAJĘCIACH PRZEDMIOTOWYCH W GIMNAZJUM?

GODZINA WYCHOWAWCZA, Małgorzata Rusiłowicz

Od momentu przybywania do Europy uchodźców i uchodźczyń z Syrii i Erytrei coraz częściej dostrzegam wśród swoich uczniów i uczennic ogromną potrzebę rozmowy na ten temat. Godzina wychowawcza stwarza idealne warunki do przeprowadzenia takich zajęć – rozmowy o sytuacji uchodźców i uchodźczyń, o własnych emocjach, obawach, a często lękach. Staram się tłumaczyć, że emocje są jak burza na morzu. Pojawiają się niespodziewanie i jeśli nie będziemy potrafili nad nimi zapanować, pochłoną nas. Dlatego zawsze zaczynam od lekcji, na której wspólnie ustalamy zasady tzw. dobrej rozmowy. Niezwykle ważne jest, aby młodzież dostrzegła, że na umiejętność skutecznego komunikowania się składa się kilka nierozdzielnie ze sobą powiązanych czynników: wymiana opinii w atmosferze wzajemnego szacunku, rozumienie innych i okazywanie im tego, aktywne słuchanie, dbanie nawzajem o własne potrzeby w trakcie rozmowy. Dobra rozmowa to także umiejętność zadawania otwartych pytań oraz gotowość odpowiadania na nie.

W związku z tym, że młodzież często już „na starcie” wykazuje negatywną, utożsamianą z obcością i zagrożeniem, postawę wobec innych osób – na kolejnej lekcji wychowawczej prowadzę zajęcia antydyskryminacyjne. Do ich przygotowania często wykorzystuję gotowe pomysły z publikacji „Antydyskryminacja. Pakiet edukacyjny” (CODN 2005)¹. Każdej osobie rozdaję cztery karteczki samoprzylepne. W widocznym miejscu w sali zawieszam arkusze szarego papieru z wypisanymi wcześniej pytaniami: Co wiem o uchodźcach/uchodźczyniach? Skąd czerpię wiedzę na ich temat? Czego się obawiam? Czego chcę się dowiedzieć? Proszę, aby uczniowie i uczennice odpowiedzieli na każde z tych pytań na oddzielnych kartkach. Po zakończeniu pracy młodzież odczytuje odpowiedzi, a następnie przykleja pod odpowiednimi pytaniami. Kolejnym etapem jest dyskusja na temat zapisanych wniosków i stwierdzeń. W razie potrzeby zadaję dodatkowe pytania: z jakich źródeł informacji korzystamy? Jaki wpływ na postrzeganie uchodźców i uchodźczyń ma język, którym posługują się media? Podkreślam, że ludzie często posługują się stereotypami, powtarzają zasłyszane w mediach opinie, sądy i oceny, nie starając się dokonać ich weryfikacji.

Na zajęciach wykorzystuję również bazę materiałów dostępnych na stronie projektu „Rozmawiajmy o uchodźcach”: scenariusze lekcji, materiały merytoryczne i metodyczne. W pracy z młodzieżą niezastąpione są także znajdujące się tam filmy. Ostatnio zaproponowałam młodzieży lekturę wybranych opowiadań z książki „NieObcy. 21 opowieści, żeby się nie bać. Polscy pisarze dla uchodźców”. Zaczęliśmy od dyskusji na temat tekstu Małgorzaty Rejmer pt. „Každy ma w brzuchu niebo, przez które przelatuje jaskółka”. Wywołał on burzliwą dyskusję. W czasie lekcji zastanawialiśmy się: co w zasadzie oznacza bycie Obcym lub Swoim? Kiedy jesteśmy Swoi, a kiedy stajemy się Obcymi? Co lub kto o tym decyduje?

Godzina wychowawcza umożliwi mi nie tylko „wyposażenie” uczniów i uczennic w wiedzę, ale przede wszystkim otwiera drogę do tzw. dobrej rozmowy na temat różnych obliczy migracji. Pozwala to młodzieży na spojrzenie na uchodźstwo z szerszej perspektywy i zrozumienie wielu kwestii z nim związanych. Rozmowa o uchodźcach nie jest prosta, ale z perspektywy czasu wiem, że kropla drążąca skałę jest naprawdę skuteczną metodą na zmianę postaw, weryfikację sądów i opinii, a często uprzedzeń młodych ludzi. Karol Čapek powiedział, że „*Możemy szanować człowieka, dlatego, że jest od nas odmienny, i możemy go rozumieć, ponieważ jest nam równy*” – tego staram się uczyć młodzież.

¹ <https://www.mazowieckie.pl/download/1/28503/Antydyskryminacja-pakietedukacyjny.pdf>.

